

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Danmark har ratificeret børnekonventionen. Ifølge artikel 12 skal barnet sikres en ret til at udtale sig i alle forhold, der vedrører barnet – en ret, der især gælder i sager, der forelægges en dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed, der vedrører barnet. Sager om, hvor et barn skal bo, og hvor meget barnet må se sin anden forælder og eventuelle søskende, må siges at være en beslutning om barnet, der er meget vidtrækkende.

Ifølge gældende regler skal der, hvis barnet er fyldt 12 år, før afgørelse om forældremyndighed og samvær træffes, finde en samtale sted med barnet. Samtalen kan dog undlades, hvis det må antages at være til skade for barnet eller uden nogen betydning for sagen. Er barnet under 12 år, skal der finde en samtale sted, hvis barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger dette.

Det forekommer forslagsstillerne, at man ved denne måde at udforme reglerne på har overladt for stort et skøn til forældrene og myndighederne, hvorved barnets ret til at blive hørt ikke sjældent tilsidesættes. En for myndighederne omvendt bevisbyrde, hvorefter barnet skal høres, medmindre det kan dokumenteres, at barnet ikke er modent nok eller vil tage skade, vil derfor være at foretrække. Herved sikres det, at der skal foretages en positiv overvejelse hos myndigheden, før der træffes beslutning.

For mange børn er det ikke desto mindre en alvorlig sag at udtale sig om, hvem barnet helst vil bo hos, eller om samværrets omfang m.v. Forslagsstillerne har derfor peget på, at barnet skal kunne pege på en slags talsperson, der kan formidle barnets ønsker. Det er forslagsstillernes opfattelse, at manglende høring af barnet eller manglende dokumentation for, at barnet ikke er modent nok eller vil tage skade heraf, skal medføre ugyldighed. Begrundelsen for, at manglende høring af barnet skal have ugyldighedsvirkning, er et forsøg på at få prioriteret den regel med en vis alvor. Ikke sjældent tilsidesættes den type processuelle regler ud fra traditionelle forvaltningsretlige overvejel-

ser, idet dansk tradition ser på sagens helhed. For at sikre, at denne regel tages alvorligt, foreslås således, at manglende overholdelse heraf skal have ugyldighedsvirkning.

På tilsvarende måde skal børn have ret til at udtale sig om fastlæggelse af samværet, herunder den fysiske placering. Bor forældrene i hver sin ende af landet, kan det være et ønske hos barnet – i hvert fald i præpuberteten og herefter – at slippe for de lange rejser hver fjortende dag, men i stedet vælge længere ferieophold hos samværsforælderen.

I en række tilfælde forekommer der samværsager, hvor forældrenes følelsesmæssige relation er så problematisk, at der er en reel fare for, at forældrene bruger deres børn som gidsler i forældrenes interne konflikt. I disse tilfælde manipuleres barnet til at vurdere den ene forælder negativt. Herved sættes barnet i et dilemma, hvor det presses til at skulle vælge mellem sine forældre, og derved sættes barnet i en situation, hvor dets høringsret kommer til at virke som en byrde fyldt med skyld og dårlig samvittighed. Det er et dilemma, hvis konsekvenser rækker langt ud over, hvad barnet selv vil kunne overskue i høringsøjeblikket. Det må derfor naturligvis sikres, at der i sager, hvor der måtte være tvivl om, hvorvidt børnene presses til at udtale sig negativt om samvær med den ene forælder, tages særlige forholdsregler. Som en særlig forpligtelse påhviler det således den børnesagkyndige at sikre, at man ved høring af barnet kommer hele vejen rundt om omstændighederne for barnets udsagn.

Der bør endvidere overvejes indført en mulighed for, at skilsmissebørn får information om, at barnet selv kan rejse spørgsmålet om ændring af samværet, eventuelt via en talsperson. Information kan meddeles via pjecer på skoler og biblioteker, hvor børn gøres opmærksomme på, at de selv har nogle rettigheder. Disse informationer skal gives på en måde, hvor det gøres tydeligt for barnet, at far eller mor ikke oplever sig svigtet af barnet, men at far eller mor vil have det bedst med deres liv, hvis barnet er tilfreds. Opstår der uenighed mellem forældrene om samværets afvik-